

MUSTAQILLIKDAN KEYIN O‘ZBEKISTONDA TURIZMGA BO‘LGAN YANGI YONDASHUVLAR

Sharipov Isroiljon

Termiz davlat universiteti magistranti

E-mail: sharipovisroiljon94gmail.com

Tel: +998 (94) 634 94 07

***Annotatsiya.** Ushbu maqolada O‘zbekiston mustaqillikka erishgandan so‘ng turizm sohasida amalga oshirilgan islohotlar va yangi yondashuvlar tahlil qilinadi. Turizmning rivojlanish omillari, davlat tomonidan yaratilgan sharoitlar, xorijiy investorlarni jalb qilish bo‘yicha olib borilgan ishlar, shuningdek, zamonaviy texnologiyalarning turizmga ta‘siri yoritiladi hamda turizmning iqtisodiy va ijtimoiy jihatlari tahlil qilinadi.*

***Kalit so‘zlar:** O‘zbekiston turizmi, mustaqillik, investitsiyalar, infratuzilma, zamonaviy texnologiyalar, madaniy meros.*

НОВЫЕ ПОДХОДЫ К ТУРИЗМУ В УЗБЕКИСТАНЕ ПОСЛЕ НЕЗАВИСИМОСТИ

***Аннотация.** В данной статье рассматриваются реформы и новые подходы в сфере туризма Узбекистана после обретения независимости. Анализируются факторы развития туризма, меры, предпринятые государством для создания благоприятных условий, привлечение иностранных инвесторов, а также влияние современных технологий на туристическую сферу. Кроме того, рассматриваются экономические и социальные аспекты туризма.*

***Ключевые слова:** туризм Узбекистана, независимость, инвестиции, инфраструктура, современные технологии, культурное наследие.*

NEW APPROACHES TO TOURISM IN UZBEKISTAN AFTER INDEPENDENCE

***Annotation.** This article examines the reforms and new approaches in Uzbekistan’s tourism sector after gaining independence. It analyzes the factors contributing to tourism development, government measures to create favorable conditions, attraction of foreign investors, and the impact of modern technologies on tourism. Additionally, the economic and social aspects of tourism are discussed.*

***Key words:** Uzbekistan tourism, independence, investments, infrastructure, modern technologies, cultural heritage.*

KIRISH

Mustaqillik O‘zbekiston uchun barcha sohalarda, jumladan, turizmni rivojlantirishda ham yangi imkoniyatlar yaratdi. Ilgari asosan ichki va cheklangan tashqi turizm bilan cheklanib kelgan mamlakat, mustaqillikdan so‘ng ochiq iqtisodiy siyosat va xorijiy hamkorlik orqali turizm sohasini jadal rivojlantirishga kirishdi. Shu sababli, turizm nafaqat iqtisodiy o‘shishning muhim omiliga aylandi, balki madaniy va tarixiy merosni saqlash va targ‘ib qilish vositasi ham bo‘lib xizmat qilmoqda. Ushbu maqolada mustaqillikdan so‘ng O‘zbekistonda turizm sohasida qabul qilingan islohotlar, amalga oshirilgan loyihalar va ularning natijalari o‘rganiladi. Shuningdek,

turizmning yangi yo‘nalishlari va zamonaviy texnologiyalarning bu sohaga ta’siri tahlil qilinadi.

ASOSIY QISM

Mustaqillikdan keyingi turizm siyosati: O‘zbekiston mustaqillikka erishgach, turizmni rivojlantirish davlat siyosatining muhim yo‘nalishlaridan biriga aylandi. Chunki mamlakat o‘zining boy tarixiy-madaniy merosi, noyob me‘moriy yodgorliklari va betakror tabiati bilan xalqaro turizm bozorida raqobatbardosh davlatlardan biri bo‘lishi mumkin edi. Shu sababli, mustaqillikning dastlabki yillaridan boshlab turizm infratuzilmasini rivojlantirish, xorijiy investorlarni jalb qilish va sayyohlar uchun qulay sharoitlar yaratishga alohida e’tibor qaratildi.

Huquqiy asos va davlat dasturlari ishlab chiqildi. 1999-yilda “O‘zbekiston Respublikasining turizm to‘g‘risida”gi qonuni qabul qilinib, mamlakatda turizmni rivojlantirishning huquqiy asoslari mustahkamlandi.

Ushbu qonun doirasida quyidagi ustuvor vazifalar belgilandi:

- Turizm sohasida davlat siyosatini shakllantirish va amalga oshirish;
- Turizm infratuzilmasini rivojlantirish;
- Sayyohlik xizmatlari sifatini oshirish;
- Xorijiy va mahalliy investorlarni jalb qilish.

Keyinchalik, 2016-yilda Shavkat Mirziyoyevning prezidentlikka kelishi bilan turizm sohasida tub islohotlar boshlandi. 2016-yil 2-dekabrda “O‘zbekiston Respublikasida turizm sohasini jadal rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Prezident farmoni qabul qilindi. Ushbu farmonga muvofiq, Turizmni rivojlantirish davlat qo‘mitasi tashkil etilib, sohaga oid strategik yo‘nalishlar ishlab chiqildi.

Elektron viza va sayyohlar uchun yengilliklar yaratildi. 2018-yildan boshlab O‘zbekistonda elektron viza tizimi joriy qilindi. Bu xorijiy sayyohlar uchun mamlakatga kelish jarayonini ancha soddalashtirdi. Shuningdek, ko‘plab davlatlar fuqarolari uchun vizasiz rejim joriy qilinib, turizmning rivojlanishiga katta hissa qo‘shildi. 2020-yildan boshlab O‘zbekiston dunyoning 86 ta mamlakatlari bilan vizasiz rejim joriy qilgan. Shuningdek, 2024-yil 1-dekabr kuni O‘zbekiston va Xitoy o‘rtasida o‘zbekistonliklar uchun 30 kunlik vizasiz rejim to‘g‘risidagi bitim imzolandi. Mazkur bitim 2025-yilning birinchi yarmida kuchga kirishi kutilmoqda.

Bundan tashqari, xorijiy mehmonlar uchun turistik pasportlash, xalqaro kredit kartalarining ishlashi, valyuta ayirboshlash tizimining liberallashtirilishi kabi qulayliklar yaratildi. Bu chora-tadbirlar natijasida mamlakatga kelayotgan sayyohlar soni sezilarli darajada oshdi.

Endi turizm infratuzilmasining rivojlanishiga kelsak, turizm sohasida muhim islohotlardan biri bu - infratuzilmani yaxshilash bo‘ldi. Xususan, Toshkent,

Samarqand, Buxoro va Xiva xalqaro aeroportlari modernizatsiya qilindi. Shuningdek, Toshkent-Samarqand, Samarqand-Buxoro yo'nalishlarida yuqori tezlikda harakatlanuvchi "Afrosiyob" poyezdlari yo'lga qo'yildi. Yangi mehmonxonalar, restoranlar va turistik maskanlar qurildi. Yo'llar va transport infratuzilmasi yaxshilandi. Davlat tomonidan sayyohlik biznesiga imtiyozli kreditlar ajratilib, xususiy sektorning faol ishtirokini qo'llab-quvvatlashga katta e'tibor qaratildi.

Shu bilan bir qatorda, madaniy, eko va zamonaviy turizm yo'nalishlari joriy qilindi. Mustaqillikdan keyin O'zbekiston faqat an'anaviy tarixiy turizm bilan cheklanib qolmay, yangi yo'nalishlarga ham e'tibor bera boshladi. Ularning ba'zilarini quyida keltiramiz:

- Madaniy turizm – Samarqand, Buxoro, Xiva va Shahrisabz kabi tarixiy shaharlarga tashrif buyurish.
- Eko-turizm – Chotqol, Nurata va Surxondaryo tog'larida ekoturizm zonalarining tashkil etilishi.
- Gastro-turizm – O'zbek milliy taomlarini xalqaro miqyosda targ'ib qilish maqsadida gastro-festivallar o'tkazilishi.
- Ziyorat turizmi – Imom Buxoriy, Bahouddin Naqshband va boshqa diniy yodgorliklarga xorijiy sayyohlarni jalb qilish.
- Raqamli turizm – Virtual ekskursiyalar, onlayn turistik xizmatlar va mobil ilovalarni rivojlantirish.

Xalqaro hamkorlik va investitsiyalar: O'zbekiston turizmni rivojlantirish bo'yicha xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikni kuchaytirdi. Jumladan, BMTning jahon turizm tashkiloti (UNWTO) bilan hamkorlikda turistik loyihalar amalga oshirilmoqda. Yevropa Ittifoqi va Osiyo Taraqqiyot Banki tomonidan infratuzilma loyihalariga investitsiyalar jalb qilindi. Turkiya, Xitoy, Rossiya va Janubiy Koreya kabi davlatlar bilan hamkorlikda turizmni rivojlantirish dasturlari ishlab chiqildi. Xorijiy investorlar uchun maxsus iqtisodiy zonalar tashkil etilib, soliq imtiyozlari taqdim etildi. Jumladan, Samarqand, Buxoro va Xiva shaharlarida turizm sohasiga sarmoya kiritgan tadbirkorlarga bir qator yengilliklar berildi.

Infratuzilma va Investitsiyalar: So'nggi yillarda turizm infratuzilmasini modernizatsiya qilishga katta e'tibor qaratildi. Aeroportlar, mehmonxonalar, transport tizimlari va axborot xizmatlari takomillashtirildi. Xususan, Samarqand, Buxoro, Xiva va Toshkent kabi shaharlarda yirik mehmonxona tarmoqlari qurildi. Xorijiy investitsiyalarni jalb qilish maqsadida soliq imtiyozlari va preferensiyalar taqdim etildi.

Zamonaviy texnologiyalar va raqamli turizm: Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi turizm sohasiga ijobiy ta'sir ko'rsatdi. Onlayn

bronlash tizimlari, virtual ekskursiyalar va mobil ilovalar rivojlanib, turistik xizmatlarning sifati oshdi. Elektron vizaning joriy etilishi esa xorijiy sayyohlar uchun qulaylik yaratdi va mamlakatga tashrif buyuruvchilar sonining ortishiga sabab bo'ldi.

Madaniy va Eko-Turizm Rivoji: O'zbekiston nafaqat tarixiy va madaniy turizm balki ekologik va gastronomik turizmni ham rivojlantirishga e'tibor bermoqda. Tog'li hududlarda ekoturizm infratuzilmasi shakllantirildi, qishloq turizmi dasturlari yo'lga qo'yildi. Samarqand va Buxoroda gastronomik festivallar o'tkazilishi milliy taomlarni xorijiy mehmonlarga targ'ib qilishga xizmat qilmoqda.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Turizm sohasining rivojlanishi O'zbekiston iqtisodiyoti uchun muhim bo'lib, u nafaqat xizmatlar sektorini kengaytirish, balki yangi ish o'rinlarini yaratish va xalqaro hamkorlikni rivojlantirishga ham xizmat qilmoqda. Mustaqillikdan so'ng amalga oshirilgan islohotlar natijasida mamlakat turizm sohasida yangi bosqichga chiqdi. Biroq, sohada hali ham muammolar mavjud, xususan, xizmat ko'rsatish sifatini oshirish, xalqaro reklama kampaniyalarini kuchaytirish va turistik obyektlarga transport infratuzilmasini yanada yaxshilash talab etiladi. Shu sababli, turizm strategiyasini yanada diversifikatsiya qilish va innovatsion yondashuvlarni qo'llash muhim ahamiyatga ega.

XULOSA

O'zbekiston mustaqillikka erishgach, turizm sohasiga yangicha yondashuvlar kiritildi. Ilk bosqichda milliy meros va tarixiy obidalarni asrab-avaylashga, xorijiy sayyohlarni jalb etishga e'tibor qaratildi. Keyingi yillarda esa infratuzilmani rivojlantirish, elektron viza tizimini joriy etish, turizmning yangi yo'nalishlarini yaratish (ekoturizm, agro-, gastronomik va ziyorat turizmi) kabi islohotlar amalga oshirildi. Davlat tomonidan turizm sohasi iqtisodiyotning ustuvor yo'nalishi sifatida belgilandi, bu esa investitsiyalarni jalb qilish, mehmonxona va xizmat ko'rsatish tizimini yaxshilashga olib keldi. So'nggi yillarda O'zbekiston turizm markazi sifatida xalqaro maydonda o'z o'rnini mustahkamlab, yangi avialoyihalar, mahalliy brendlarni targ'ib qilish va ommaviy tadbirlarni yo'lga qo'yish orqali sayyohlik jozibadorligini oshirdi.

TAKLIFLAR

1. Innovatsion texnologiyalarni kengroq joriy etish:
 - Raqamli turizmni rivojlantirish, masalan, mobil ilovalar, virtual gidlar va sun'iy intellekt yordamida xizmatlarni takomillashtirish.
 - Sayyohlik ma'lumotlarini birlashtiruvchi onlayn platformalarni yaratish.
2. Ichki turizmni yanada rivojlantirish:

- Hududiy turizm dasturlarini kengaytirish va aholining sayohat madaniyatini oshirish.

- Mahalliy tadbirkorlarni qo'llab-quvvatlash orqali turistik xizmatlar sifatini oshirish.

3. Xorijiy sayyohlar uchun qulayliklarni ko'paytirish:

- Aeroport, transport va mehmonxona infratuzilmasini yanada rivojlantirish.

- Turistik vizalar va chegara tartiblarini soddalashtirish.

4. Muqobil turizm yo'nalishlarini rivojlantirish:

- Ekoturizm, tog' turizmi, agroturizm va ekstremal turizm kabi sohalarni targ'ib qilish.

- Gastronomik turizmni rivojlantirib, milliy taomlar festivallarini tashkil etish.

5. Brend va marketing strategiyasini kuchaytirish:

- O'zbekistonning turistik salohiyatini xalqaro miqyosda targ'ib qilish uchun ijtimoiy tarmoqlar va blogerlarni jalb etish.

- Ko'proq xalqaro tadbirlar, ko'rgazmalar va konferensiyalar uyushtirish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Karimov I.A. O'zbekiston – bozor iqtisodiyotiga o'tishning o'ziga xos yo'li. Toshkent: O'zbekiston, 1993.
2. O'zbekiston Respublikasi "Turizm to'g'risida"gi qonuni. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi, 1999.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016-yil 2-dekabrda "O'zbekiston Respublikasida turizm sohasini jadal rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi farmoni.
4. Bobur Yo'ldoshev. O'zbekistonda turizm industriyasi va investitsiyalar. Toshkent: Ma'naviyat, 2020.
5. Jahon Turizm Tashkiloti (UNWTO) hisobotlari. Madrid: UNWTO, 2023.
6. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. O'zbekiston turizm statistikasi 2023. Toshkent: Statistika agentligi.
7. Rashidova D. O'zbekistonda ekologik turizm rivoji va istiqbollari. Samarqand: SamDU, 2021.
8. Mukhtarovna, B. D. (2021). Professional socialization of youth as a pedagogical problem. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 11(10), 1207-1212.
9. Abjalova, M., & Sharipova, S. (2024, October). Semantic and Grammatical Issues in Translating Idioms with Automatic Translation Systems. In *2024 9th International Conference on Computer Science and Engineering (UBMK)* (pp. 58-63). IEEE.
10. Sh, I. (2023). Recent trends and issues in english language teaching. *Экономика и социум*, (4-2 (107)), 118-120.

11. Халилова, Л. (2022). Язык как форма общения людей. Общество и инновации, 3(4/S), 60-64.
12. Bakhtiyorovna, S. I., Fevziyeva, K. L., & Khamzaeva, R. M. (2021). How to support healthy class competition in an English lesson. *Academicia: an international multidisciplinary research journal*, 11(2), 399-402.
13. Fevziyeva, K. L. (2021). Critical thinking as one of the skills developed through the dialogue or conversation. *Mental Enlightenment Scientific-Methodological Journal*, 37-46.
14. Mekhrojova, D. S., & Tolibjonova, A. P. (2025). Phraseological Worldview through the Prism of Color Semantics: A Comparative Study of Uzbek and Spanish Languages. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 5(2), 12-14.
15. Mekhrojova, D. S. (2021). Semantic structure of proverbs. *Academicia: An International Multidisciplinary Research Journal*, 11(10), 343-347.
16. Хосилова, Ф. (2024). Axborot-Kommunikatsion Texnologiyalarini Filologlarni Tayyorlashda Qo 'Llanilishi. *News of the NUUZ*, 1(1.10. 1), 239-241.
17. Rustamdzhanova, K. F. (2021). Problems of development of professional foreign language oral speech of students of philology. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 12(6).
18. Khosilova, F. R. U., & Kalinina, O. N. Historical Context of Professional Speech Formation in Philology Education.
19. Ядгарова, Г. И., Шакарова, Ф. Д., Калинина, О. Н., & Хосилова, Ф. Р. (2020). Роль речевых ситуаций в обучении иноязычной речи. *Молодой ученый*, (17), 155-157.
20. Allaberganov, O. R., Rakhimov, B. S., Sobirova, S. K., Rakhimova, F. B., & Saidov, A. B. (2022, November). Problem for medical system with infinite zone potential in the half line. In *AIP Conference Proceedings* (Vol. 2647, No. 1). AIP Publishing.
21. Rakhimov, B. S., Sobirova, Q. Q., & Rahimova, F. B. (2018). Development of algorithms spectral analysis of medical signals on the polynomial walsh bases. г. г. Уфа, 38-39.
22. Xolmanova, Z. (2022). Semantik Maydon Va Semantik To 'R Imkoniyatlari. *Computer Linguistics: Problems, Solutions, Prospects*, 1(1).